

ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ ПІВНІЧНО-СХІДНОГО РЕГІОНАЛЬНОГО ЦЕНТРУ АКАДЕМІЇ ЕКОНОМІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ

Доповідач – В.Н.Майорченко, к.е.н, академік АЕН України, голова Харківського регіонального відділення АЕН України, директор Державного інституту праці та соціально-економічних досліджень

Реальна економіка України перебуває у кризовому стані, з характерним порушенням сталості і рівноваги. Подолання суперечностей соціально-економічного розвитку та забезпечення стійкого економічного зростання, як основи підвищення рівня життя населення, може бути здійснене завдяки поєднанню зусиль керівництва держави, вчених і практиків щодо чіткого визначення та обґрунтування пріоритетних напрямків суспільного розвитку.

Харківське відділення Північно-Східного центру Академії економічних наук України з метою виконання своїх статутних завдань в аспекті сприяння ефективно-му господарському становленню держави шляхом консолідації інтелектуального потенціалу вчених-економістів, політиків, керівників підприємств, провідних фахівців різних галузей, творчих колективів, співпрацює з науково-дослідними інститутами, вищими та середніми учбовими закладами шляхом проведення науково-практичних конференцій, семінарів, симпозіумів, здійснення видавничої діяльності та надання консультативної допомоги.

Харківським відділенням Академії економічних наук України, до складу якого входить 40 осіб, за 2012 р. проведена значна робота по забезпеченню науково-організаційної та навчально-методичної діяльності, а також по пропаганді науково-технічних досягнень вчених Харківського регіону. За цей період було видано: 26 монографій; 124 наукові статті; 102 тези доповідей; 10 навчальних посібників; 20 методичних видань.

Зокрема треба відзначити роботу окремих наукових центрів, творчих колективів та вчених-економістів Харківщини, які зробили свій вагомий внесок в розвиток економічної науки. Так, зусилля економічної наукової еліти було спрямоване на всебічне вирішення різноаспектних питань економічного життя регіону та України. Це і розвиток машинобудування, металургійного комплексу, енергетичної сфери, житлово-комунального господарства, торгівлі, сільського господарства, соціальної інфраструктури.

Інтенсивне поєднання наукової діяльності з освітньою, організаційною, навчально-методичною відбувається в рамках Північно-східного наукового центру НАН і МОН України, який очолює член-кореспондент АЕНУ П.Т.Бубенко. Під його керівництвом у 2012 р. було виконано комплекс наукових досліджень в рамках цільового замовлення НАН України під загальною назвою «Інституціональна трансформація науково-технологічної політики в механізмі стійкого інноваційного розвитку». Отримали подальший розвиток теоретичні та концептуальні положення інститутів науки та інноватики стосовно до умов України, досліджена їх роль у розвитку економіки і соціуму. На замовлення Харківської обласної державної адміністрації розроблено Пілотний проект створення регіональної інноваційної системи Харківської області. Сформовано її ядро у вигляді регіонального кластеру інноваційної інфраструктури, розроблено та реалізуються оригінальні методи оцінки інноваційних можливос-

тей творців і споживачів інноваційної продукції. П.Т.Бубенко очолював цільову групу вчених регіону в процесі розробки інноваційної компоненти, як складової частини «Концепції стратегії розвитку міста Харкова до 2030 року». Відповідно до тематики наукових досліджень підготовлено двоє кандидатів та один доктор економічних наук, опубліковано 2 навчальних посібника та 8 наукових статей.

Вагомий внесок у розвиток економічної науки було зроблено групою науковців під керівництвом дійсного члена Академії економічних наук України д.е.н., професора В.С.Пономаренка, ректора Харківського національного економічного університету, якому у 2012 року на сесії Харківської міської Ради було прийнято рішення про присвоєння звання «Почесний громадянин міста Харкова». З 1994 р. В.С.Пономаренко очолює наукову школу «Розробка систем стратегічного управління соціально-економічними системами». Загальна кількість осіб, що входять до її складу – 50. З них: докторів наук – 7, кандидатів наук – 25, докторантів – 6; аспірантів і здобувачів – 12. Загальна кількість публікацій школи: 54 монографії, 3 підручники, 61 навчальний посібник, близько 1100 наукових статей. У 2012 році представниками школи було опубліковано 10 колективних монографій, 3 навчальні посібники, понад 80 наукових статей. В.С.Пономаренко був членом робочої групи з розробки Концепції стратегії розвитку міста Харкова до 2030 р. Під його керівництвом проведено теоретичні та прикладні дослідження у сфері удосконалення підходів до оцінки стану та конкурентоспроможності національного, зокрема ракетно-космічного та енергетичного машинобудування та низку міжнародних науково-практичних конференцій, зокрема «Соціально-економічний розвиток України та її регіонів: проблеми науки та практики», «Конкурентоспроможність та інноваційний розвиток України: проблеми науки та практики», інші.

Також в рамках наукової школи Харківського національного економічного університету проводились наукові дослідження творчих колективів академіків АЕНУ професорів О.В.Раєвнєвої, В.М.Гриньової, Ю.Б.Іванова, Т.І.Лепейко, Г.В.Назарової, О.І.Пушкар, О.М.Ястремської, які займалися питаннями моделювання розвитку промислового підприємства з урахуванням трансформаційних ефектів національної економіки, конкурентоспроможності, санаційної стратегії промислового підприємства, та багато ін.

Зокрема, дійсний член АЕН України д.е.н., професор Раєвнєва Олена Валентинівна опублікувала 14 наукових праць, з них 3 монографії, 4 наукові статті, 2 з яких в наукометричній базі Scopus. Протягом року вона була членом двох спеціалізованих вчених рад по захисту дисертаційних робіт Д 64.055.01, Д 64.251.01, була керівником теми «Статистичний аналіз поведінки соціально-економічних систем, що функціонують в умовах кризи», приймала участь в якості відповідального виконавця у науково-дослідній роботі «Середньострокове моделювання та прогнозування надходжень акцизного податку (в розрізі підакцизних товарів) до зведеного бюджету України», в організації та проведенні наукових конференцій.

Дійсний член АЕН України д.е.н., професор Ястремська О.М. опублікувала у 2012 р. 11 наукових робіт, у т.ч. 2 монографії, 3 наукові статті, 2 тези доповідей, 3 навчальні посібники, 1 методичне видання. Вона є головною спеціалізованою вченою ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук ХНЕУ К 64.055.02, членом спеціалізованої вченої ради із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) економічних наук ХНЕУ Д 64.055.01, керівником двох науково-дослідних тем, членом редколегії фахових журналів «Економіка машинобудування», «Економіка розвитку» та збірника наукових робіт «Управління розвитком».

За результатами її роботи в навчальний процес ХНЕУ впроваджено методичний підхід до оцінювання іміджу промислового підприємства, методичне забезпечення впроваджено у роботу Харківського регіонального фонду підтримки підприємництва.

Дійсним членом Академії, д.е.н., проф. Г.В.Назаровою у 2012 році було опубліковано 2 монографії, 2 навчальні посібники, 5 наукових статей, 5 тез доповідей. Вона була членом двох спеціалізованих рад по захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) у ХНЕУ та ХНАМГ, членом редколегій наукових періодичних видань «Економіка розвитку», «Управління розвитком», «Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики» які визнані ВАК України фаховими з економіки, членом Науково-методичної комісії МОН України з економіки і підприємництва (напрямок «Управління персоналом та економіка праці»), а також членом секції економічного розвитку регіону Північно-східного наукового центру НАН України та членом Експертної ради ДАК Міносвіти з економіки.

Видатні досягнення продемонстрували вчені-економісти НТУ «Харківський політехнічний інститут», яскравим представником якого є декан економічного факультету П.Г.Перерва, який у 2012 році разом з угорськими вченими (Мішкольцьський технічний університет) проводив наукові дослідження по розробці наукових основ міжнародного, національного та внутрішнього фірмового трансферу технологій, результатом чого стало видання фундаментальної монографії «Трансфер технологій». Протягом 2012 р. авторський колектив під керівництвом П.Г.Перерви проводив науково-методичне дослідження по управлінню інноваційною діяльністю в прикордонних областях України та Росії, значним досягненням якого стало видання сумісної фундаментальної праці НТУ «ХПІ» та белгородського технологічного університету ім. Шухова – трьохтомника «Управління інноваційною діяльністю». За запитом Кабінету Міністрів України видано наукову монографію «Антикризовий механізм сталого розвитку підприємства», а по результатам науково-практичної конференції «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: бізнес, наука, освіта», колективну монографію «Менеджмент, маркетинг та інтелектуальний капітал в глобальному економічному просторі». П.Г.Перерва очолював та приймав участь в організації і проведенні трьох міжнародних науково-практичних конференцій: V Міжнародної конференції «Стратегії інноваційного розвитку економіки України: бізнес, наука, освіта», «Розвиток обліку та аудиту як основи інформаційно-аналітичної системи підприємства», III Міжнародної інтернет-конференції молодих вчених «Стратегії інно-

ваційного розвитку економіки України: проблеми, перспективи, ефективність». Перерва П.Г. є безпосереднім учасником креативної передачі «Інкубатор ідей» редакції Харківського обласного телебачення, а також засновником «Центру розвитку підприємництва», який є одним з центрів підтримки та розвитку бізнес-ініціатив молоді, на базі економічного факультету НТУ «ХПІ» з участю вчених університетів Фінляндії, Німеччини та Франції, де започатковується значна кількість малих підприємств, ініціаторами створення яких є студенти старших курсів економічних спеціальностей та випускники економічного факультету НТУ «ХПІ» та інших ВНЗ м.Харкова. Оргкомітет під керівництвом П.Г.Перерви проводить постійно діючий конкурс кращих бізнес-планів по створенню підприємств, місія яких направлена на покращення економіки нашого міста та області.

Під керівництвом та при безпосередній участі членів Академії економічних наук України О.Ю.Амосова, Н.М.Мельтюхової, О.Б.Коротич, що працюють в Харківському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, протягом 2012 р. проводилися дослідження за темою, що включена до Комплексного наукового проекту «Державне управління та місцеве самоврядування», а також науково-дослідною темою «Підвищення результативності взаємодії органів державного управління та органів місцевого самоврядування», які спрямовані на теоретичне обґрунтування напрямів покращення взаємодії органів влади на територіальному рівні та формування наукової бази методичного супроводу для викладення базових дисциплін з державного управління. За результатами досліджень було опубліковано 3 монографії, 12 статей, 15 тез доповідей. Також вони приймали участь в організації та роботі XI міжнародного наукового Конгресу «Державне управління та місцеве самоврядування» та студентської конференції «Проблеми розвитку управлінських систем: досвід, тенденції, перспективи».

Визначною вважається діяльність академіка АЕНУ, професора М.І.Бондаренка, що очолює ПВНЗ «Харківський інститут бізнесу та менеджменту», який згідно результатів Національного бізнес-рейтингу відзначений титулом «Лідер галузі 2012». У 2012 р. йому присвоєно звання «почесний доктор» Міжнародної Кадрової Академії. Протягом звітного періоду він був головним редактором збірника «Ринкова трансформація економіки», відповідальним за випуск збірник наукових праць «Облік інтелектуального капіталу: погляди у майбутнє», членом редакційної Ради журналу торговельно-промислової палати, виступав по радіо та телебаченню з питань економічного розвитку України та Харківського регіону, керував комплексною науковою темою інституту «Проблеми реформування економіки України в умовах транзиції». Також він очолював оргкомітети Міжнародних науково-практичних конференцій «Облік інтелектуального капіталу: погляди у майбутнє» та Третьої Всеукраїнської студентської наукової конференції «Українське суспільство на шляху ринкових перетворень».

В останній час в рамках академічної економічної науки виокремлюється напрям досліджень у торговельній галузі, який представляють науковці Харківського державного університету харчування та торгівлі та Харківського торгово-економічного інституту КНТЕУ. Значні наукові нароби з оцінки конкурентоспроможності, стійкого розвитку, інфраструктурного забезпечення торговельної діяльності мають члени-

кореспонденти АЕН України, д.е.н., проф. М.В.Чорна та к.е.н., доц. Т.Б.Кушнір, які представляють наукову школу Харківського державного університету харчування та торгівлі. У 2012 р. сумісними зусиллями АЕНУ та ХДУХТ відкрито науково-дослідний «Економічні проблеми розвитку підприємництва в Україні», керівником якого є проф. М.В.Чорна. Зусилля науковців торговельної сфери спрямовані на виконання бюджетних науково-дослідних роботи на замовлення МОН України «Формування ефективної цінової політики підприємств торгівлі на продовольчі товари», «Ціннісно-орієнтоване управління реалізацією ресурсного потенціалу торговельного підприємства»; «Пріоритетні напрями розвитку внутрішньої торгівлі України в сучасних умовах ринкової трансформації галузі», да держбюджетної тематики: «Антикризове управління підприємством роздрібною торгівлі», «Управління оборотними активами в підприємствах роздрібною торгівлі», «Управління потенціалом торговельного підприємства», «Управління торговельною інфраструктурою регіонального споживчого ринку», «Оцінка конкурентоспроможності торговельного підприємства», «Оцінка конкурентоспроможності торговельного підприємства на споживчому ринку» та ін.

Результати наукових досліджень впроваджено в багатьох підприємствах роздрібною торгівлі, в навчальний процес ХДУХТ та інших ВНЗ України. За 2012 рік М.В.Чорною було здійснено 26 публікацій, у т.ч.: 2 монографії; 12 наукових статей; 11 тез доповідей; 5 методичних видань. Вона прийняла участь у 7 Міжнародних науково-практичних конференціях різного рівня, проводила роботу з докторантами та аспірантами, підготовки відгуків на автореферати, рецензування навчальних посібників, статей та тез доповідей; брала участь у роботі журі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт. Крім того, проф. М.В.Чорна була відзначена Грамотою Міністерства та науки України. Т.Б.Кушнір за звітний період підготувала 17 видань, у т.ч. 1 монографію; 4 наукові статті; 12 тез доповідей; 1 методичне видання, приймала участь у роботі 8 науково-практичних конференцій, проводила роботу з аспірантами, студентами, з підготовки відгуків на автореферати, рецензування, опонування дисертацій.

Творчою групою під керівництвом академіка к.е.н., доц. К.Д.Гурової, якій у 2012 році було вручено золоту медаль ім. М.І.Туган-Барановського, та завідувачами кафедрами академіками АЕНУ Л.І.Пронкіною і В.І.Ганіним було проведено низку тематичних досліджень з питань удосконалення облікової політики підприємств торгівлі, модифікації конкурентної політики в умовах становлення інноваційної економіки, розвитку фінансового менеджменту та інших. Загалом творчим колективом ХТЕІ КНТЕУ було видано 1 підручник, 4 навчальних посібники, 12 статей, 8 тез доповідей

Членом-кореспондентом АЕН України к.е.н., професором НАДУ Г.І.Мостовим, як членом Консультативної групи (наказ Міністерства фінансів України від 21.01.2011 №21) з питань науково-методичного супроводження заходів адміністративної реформи, оптимізації чисельності та структури Міністерства фінансів України та центральних органів, діяльність яких спрямовується і координується через Міністра фінансів, запропоновано: пріоритети адміністративної реформи в Міністерстві фінансів та оптимізацію функціонального навантаження Міністерства фінансів України та ЦООВ, діяльність яких воно організовує та координує, у тому числі: обґрунтування переліку функцій; скасування

надлишкових функцій; усунення дублювання функцій; делегування функцій. На основі проведеної роботи підготовлено висновки і пропозиції. За результатами проведених досліджень доповідню записку передано Міністерству фінансів України.

Активну діяльність продемонстрували представники школи економічних досліджень проблем сільськогосподарства. Академік АЕН України, д.е.н., професор О.В.Ульянченко, член-кореспондент НААН, завідувач кафедри виробничого менеджменту та агробізнесу Харківського НАУ ім. В.В.Докучаєва на протязі 2012 року проводив наукові дослідження за напрямом «Теоретико-методологічне забезпечення підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств та розвиток земельних відносин», в рамках якої опубліковано 21 наукова праця та захищено три кандидатських дисертації під його керівництвом.

Академіком АЕН України, д.е.н., професором Харківського національного університету радіоелектроніки Л.В.Соколовою за 2012 рік було опубліковано 2 монографії, 8 статей та 5 тез доповідей на науково-практичних конференціях, один навчальний посібник, методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Маркетинг», розроблено електронний варіант пакету методичних матеріалів із навчальної дисципліни «Маркетинг» для дистанційного навчання, самостійної роботи, тестування й контролю знань студентів і слухачів, участь у роботі та засіданнях спеціалізованої вченої ради Д 64.050.02 у Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут», рецензування 3 кандидатських дисертацій у рамках роботи на посаді члена спеціалізованої вченої ради Д 64.050.02, керівництво кафедральним науковим семінаром «Управління ефективністю та конкурентоспроможністю промислового підприємства» для магістрантів, аспірантів, студентів, керівництво підготовкою 4 аспірантів та 6 магістерських робіт

Член-кореспондент АЕНУ канд.фіз.-мат.наук, професор кафедри менеджменту Харківського національного університету будівництва та архітектури А.В.Серіков протягом 2012 року виконував дослідження за наступними напрямками: 1) розробка методів активного управління ризиками девелоперських проектів, 2) дослідження процесів формування фінансово-виробничого потенціалу будівельних підприємств, 3) розробка моделей фінансування продюсерських проектів в сучасних українських театрах (у тому числі для Харківського академічного театру музичної комедії), 4) розробка теоретичних питань синергетичного управління бізнес-процесами на підприємстві. Під його керівництвом була виконана НДР «Методи стратегічного управління сучасним українським репертуарним театром» держреєстраційний №0112U005591; держобліковий №0213U005219 та відбувся захист дисертації на здобуття наукового ступеню кандидата економічних наук О.В.Вінниченко за темою «Рейтингова оцінка діяльності товарних бірж на ринку зерна».

Таким чином, за звітний 2012 р. вченими-економістами Північно-Східного регіонального центру Академії економічних наук України виконано значний обсяг науково-дослідницьких, організаційних, навчально-методичних робіт та реалізовано заходів з проведення структурних змін в економічному та соціальному житті країни шляхом підвищення ефективності державного управління, модернізації базових галузей економіки, формування сприятливого економічного середовища для розвитку бізнесу та приватної ініціативи.